29/01/2024

Αμερικής Ελπιδοφόρος: Εκτός Εκκλησίας όσοι συσχετίζουν την Ορθοδοξίας με τον φασισμό και εθνικοσοσιαλισμό

Οικουμενικό Πατριαρχείο / Αρχιεπισκοπή Αμερικής

«Το κακό έχει όνομα, το κακό έχει ταυτότητα, το κακό έχει ιστορία και λέγεται φασισμός και ναζισμός» υπογράμμισε ο Αρχιεπίσκοπος Αμερικής κ. Ελπιδοφόρος, εκφωνώντας την κεντρική ομιλία στην εκδήλωση μνήμης των Ελλήνων Εβραίων Μαρτύρων και Ηρώων του Ολοκαυτώματος στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, την οποία διοργάνωσε το Κεντρικό Ισραηλιτικό Συμβούλιο Ελλάδος.

«Πρόκειται για τις ιδεολογίες εκείνες που αιματοκύλισαν την Ευρώπη και τον κόσμο και που ουδεμία σχέση μπορούν να έχουν με τη χριστιανική θεολογία, όσο κι αν ορισμένοι επιχειρούν να ενδύσουν με χριστιανικό μανδύα τις ακραίες ιδεολογικές τους φαντασιώσεις» πρόσθεσε ο κ. Ελπιδοφόρος και συνέχισε: *«Θέτουν εαυτούς εκτός του ιερού περιβόλου της Εκκλησίας, όσοι διανοούνται να συσχετίσουν τον χριστιανισμό και δη την Ορθοδοξία με τον φασισμό και τον εθνικοσοσιαλισμό, "το δόγμα της μνησικακίας"…».*

> #Antisemitism is increasingly used as an easy and simplistic excuse for a wide array of issues, ranging from political crises and economic turbulence to natural disasters and the recent global health crisis. #HolocaustMemorialDay pic.twitter.com/hOtc3FVQrc
>
> — Elpidophoros (@Elpidophoros) January 28, 2024

Η shoah λίγο έλειψε να εξαφανίσει το εβραϊκό γένος, αλλά η ίδρυση του κράτους του Ισραήλ το 1948 κατέστησε τους Εβραίους και πάλι ενεργό και σφριγηλό σύνολο της παγκόσμιας κοινότητας, συνέχισε ο κ. Ελπιδοφόρος και υπογράμμισε: *«Η άρνηση του Ολοκαυτώματος δεν αποτελεί απλώς μία επιστημονική διαφωνία, αλλά συνιστά μία στρατευμένη άρνηση της ιστορίας και μία στοχευμένη διαστροφή της πραγματικότητας».*

Ο Σεβασμιώτατος υπογράμμισε ότι *«η οικουμενικότητα του μηνύματος του χριστιανισμού, ως συνέπεια της παγκοσμιότητας του απολυτρωτικού έργου του Χριστού και της διακηρυγμένης ενότητας του ανθρώπινου γένους»* βρίσκεται *«στον αντίποδα του θεμελιώδους δόγματος του εθνικοσοσιαλισμού, σχετικά με την αξιολογική διάκριση των φυλών σε ανώτερες και κατώτερες». Τόνισε ότι «η αξία του κάθε ανθρώπου οφείλεται στην παραπεμπτικότητα και την αναφορικότητά του, δηλαδή στο γεγονός ότι αποτελεί μία μοναδική, ζωντανή και ανεπανάληπτη εικόνα του Θεού»* και παρέπεμψε στην ιστορική απόφαση της τοπικής συνόδου της Ορθόδοξης Εκκλησίας στην Κωνσταντινούπολη, το έτος 1872, η οποία χαρακτηρίζει τον φυλετισμό, ως “καινή δόξα”, ως “κάτι καινούργιο και απαράδεκτο” και τον καταδικάζει ρητά, ως «ετεροδιδασκαλία, αντικείμενη προς τη διδασκαλία του Ευαγγελίου και των Πατέρων της Εκκλησίας» και «ξένη προς το χριστιανικό ορθόδοξο ήθος».

«Για όλους αυτούς τους λόγους, αισθάνομαι ιδιαίτερη συγκίνηση, ευρισκόμενος απόψε εδώ στον φιλόξενο και γνώριμο για μένα χώρο του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, στη Θεολογική Σχολή του οποίου διδάχθηκα και δίδαξα την Ορθόδοξη θεολογία των ανοιχτών οριζόντων, της εξωστρέφειας, του διαλόγου και του σεβασμού της κάθε είδους ετερότητας».

Οι σχέσεις με την ελληνική ομογένεια

Κατά τη διάρκεια της τελετής ο Αρχιεπίσκοπος Αμερικής ανακηρύχθηκε, από τον πρόεδρο της ΙΚΘ Δαβίδ Σαλτιελ και τη διοίκηση της, επίτιμα μέλη της Ισραηλιτικής Κοινότητας Θεσσαλονίκης. Ο Αρχιεπίσκοπος αναφέρθηκε και στις στενές ιστορικές σχέσεις της ελληνικής ομογένειας με το εβραϊκό στοιχείο στις

ΗΠΑ.

«Οι σχέσεις της Ιεράς Αρχιεπισκοπής Αμερικής με το εβραϊκό στοιχείο της Νέας Υόρκης και των Ηνωμένων Πολιτειών εν γένει, είναι ιστορικές, αδελφικές και βαθύτατα ριζωμένες στην κοινή πνευματική μας παράδοση» είπε και πρόσθεσε: *«Επιτρέψτε μου, επίσης, να εκφράσω τις εγκάρδιες και ειλικρινείς ευχαριστίες μου και προς την ιστορική Ισραηλιτική Κοινότητα της Θεσσαλονίκης για την τιμητική απόφασή της να με ανακηρύξει επίτιμο μέλος της».*

Ο Αρχιεπίσκοπος Ελπιδοφόρος έκανε μια ανάλυση του σύγχρονου κόσμου και στον τρόπο με τον οποίο πολιτικές και κοινωνικές δυνάμεις, διεθνώς, εκμεταλλευόμενες την παγκόσμια ύφεση, τη λαϊκή δυσανεξία προς τις πολιτικές ελίτ, τις ανισότητες και τα προβλήματα της καθημερινότητας και «την αδυναμία των χωρών να συγκροτήσουν σε εθνικό ή περιφερειακό επίπεδο συνεκτικές πολιτικές για τη μετανάστευση», αναπτύσσουν «μία ακραία ρητορική, φλερτάροντας ανοιχτά με ιδεολογίες, οι οποίες σχετίζονται με τις πιο μαύρες σελίδες της πρόσφατης ιστορικής μας εμπειρίας».

«Στην κοινή μας πίστη, ο κόσμος δεν είναι καθ' εαυτόν κακός. Είναι το "καλόν λίαν" δημιούργημα της αγάπης του Θεού. Ο κόσμος, όμως, μαστίζεται από τις δυνάμεις του κακού που φωλιάζουν μέσα στην ανθρώπινη ιστορία.... Ταυτόχρονα, γινόμαστε όλοι μάρτυρες μιας ανησυχητικής έξαρσης του αντισημιτισμού, διεθνώς» είπε ο Αρχιεπίσκοπος Ελπιδοφόρος και συνέχισε:

«Το πιο κρίσιμο, όμως, αλλά και πιο αποκαρδιωτικό ζήτημα είναι η εργαλειακή χρήση του αντισημιτισμού και μάλιστα, να τα λέμε, από θρησκευτικούς και εκκλησιαστικούς αξιωματούχους. Δεν έχω την πρόθεση να εξαιρέσω κανέναν. Το λάδι της θρησκείας στην περίπτωση αυτή, αντί να επουλώνει τις πληγές, αναζωπυρώνει τη φωτιά. Είναι ανάγκη να το πούμε με τον πλέον ξεκάθαρο τρόπο. Ο αντισημιτισμός δεν αποτελεί απλώς "προσβολή στην κοινή λογική", όπως έγραψε πολύ σωστά η Χάννα 'Αρεντ , αλλά ο αντισημιτισμός συνιστά στίγμα για τον πολιτισμό μας».

Ο Αρχιεπίσκοπος Αμερικής υπογράμμισε ότι για το λόγο αυτό *«οι χριστιανικές Εκκλησίες και Ομολογίες της ευρωπαϊκής ηπείρου, εκπροσωπούμενες από το Συμβούλιο Ευρωπαϊκών Εκκλησιών και το Συμβούλιο των Ρωμαιοκαθολικών Επισκοπικών Διασκέψεων, στην Οικουμενική Χάρτα, που, από κοινού, υπέγραψαν το 2001, καταδικάζουν ρητά και απερίφραστα τον αντισημιτισμό»* και *«ζητούν τη συγχώρεση του Θεού για τα χριστιανικά κρούσματα αντισημιτισμού και επαναβεβαιώνουν την αταλάντευτη προσήλωσή τους στην καταλλαγή δεκαι τη συμφιλίωση με τον Ιουδαϊσμό».*

Ιστορικές μορφές της Ορθοδοξίας

Ο κ. Ελπιδοφόρος αναφέρθηκε σε ιστορικές μορφές της Ορθοδοξίας, όπως *«ο Αθηνών Δαμασκηνός, ο Ζακύνθου Χρυσόστομος, ο Θεσσαλονίκης Γεννάδιος, ο Δημητριάδος Ιωακείμ και άλλοι»* που *«έδωσαν τη μαρτυρία της ελεύθερης και γνήσιας χριστιανικής συνείδησης»*, αλλά και σε δηλώσεις του Οικουμενικού Πατριάρχη Βαρθολομαίου, *«που υπήρξε και παραμένει ο Πατριάρχης του διαλόγου, της καταλλαγής και της συμφιλίωσης». Παρέπεμψε και σε ενέργειες του Οικουμενικού Πατριαρχείου, όπως το «κείμενο του για το κοινωνικό ήθος της Ορθόδοξης Εκκλησίας», του 2020, όπου και «μνημονεύονται εκεί οι περιπτώσεις φιλαδελφίας και συναντίληψης των ορθοδόξων προς τους δεινότατα χειμασθέντες Εβραίους αδελφούς μας, καθ' όλη τη διάρκεια του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου, γεγονός που αναγνωρίστηκε με την απόδοση σε αυτούς, του τίτλου του "Δικαίου των Εθνών".*

Ταυτόχρονα, όμως, υπογραμμίζεται, είπε ο Αρχιεπίσκοπος Αμερικής, ότι *«ἄλλα ἔθνη ἱστορικά Ὀρθόδοξα, ἐμφανίζουν σκοτεινές πτυχές ἀντισημιτικῆς βίας καί καταπίεσης». "Για τις ατομικές ή συλλογικές αστοχίες, παραλείψεις ή και*

εγκλήματα, η Ορθόδοξη Εκκλησία νιώθει την ανάγκη να ζητήσει την ευσπλαχνία του Θεού και να εμβαθύνει ακόμη περισσότερο τις σχέσεις της με τη μεγάλη παράδοση του Ιουδαϊσμού» ανέφερε.

«Η Αγία και Μεγάλη Σύνοδος της Ορθόδοξης Εκκλησίας, που συγκλήθηκε στην Κρήτη, το 2016, τόνισε επανειλημμένα, αφενός ότι ο φονταμενταλισμός δεν ανήκει στην ουσία του θρησκευτικού φαινομένου και αποτελεί έκφραση νοσηρής θρησκευτικότητας και αφετέρου, ότι ο ειλικρινής και νηφάλιος διάλογος μεταξύ των θρησκειών συμβάλλει αποφασιστικά στην προώθηση της αμοιβαίας εμπιστοσύνης και της παγκόσμιας ειρήνης» πρόσθεσε ο Αρχιεπίσκοπος Αμερικής.

Ο κ. Ελπιδοφόρος έκανε μια ιστορική αναδρομή από την εποχή του διωγμού των διακοσίων πενήντα χιλιάδων Σεφαραδιτών Εβραίων από την Ισπανία, το 1492 και στην έλευση είκοσι χιλιάδων εξ αυτών στη Θεσσαλονίκη, στη συμβολή τους στην οικονομική και κοινωνική ζωή της πόλης και σε εθνικούς αγώνες, αναφέροντας συγκεκριμένα τη θυσία του συνταγματάρχη Μαρδοχαίου Φριζή, ήρωα και του αλβανικού μετώπου. Τέλος, επεσήμανε τα μαρτύρια, τις διώξεις και την εξόντωση της συντριπτικής πλειοψηφίας της εβραϊκής κοινότητας της πόλης, κατά τη διάρκεια της γερμανικής κατοχής. *«Αυτή την ασύλληπτη για τον ανθρώπινο νου θηριωδία φιλοδοξεί να καταγράψει και αυτή την απελευθερωτική και παιδαγωγική λειτουργία της ιστορικής μνήμης πρόκειται να υπηρετήσει και το σχεδιαζόμενο Μουσείο Ολοκαυτώματος Ελλάδος εδώ στη Θεσσαλονίκη»* ανέφερε και σημείωσε: « *Χαίρω ιδιαίτερα, διότι μετά την πρόσφατη έκδοση της οικοδομικής άδειας ανέγερσης και με την υλική και ηθική συμπαράσταση της ελληνικής κυβέρνησης, της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας, του Ιδρύματος "Σταύρος Νιάρχος", καθώς και του Δρος 'Αλμπερτ Μπουρλά, διά του Genesis Prize Foundation, θα είμαστε σε θέση σύντομα να χαρούμε τα εγκαίνια ενός τόσο σημαντικού έργου για την ιστορία των συμπατριωτών μας Εβραίων».*

Την εκδήλωση παρακολούθησαν, μεταξύ άλλων, ο Μητροπολίτης Θεσσαλονίκης **κ. Φιλόθεος,** ο Μητροπολίτης Λαγκαδά **κ. Πλάτων**, ο Υφυπουργός Υποδομών Νίκος Ταχιαος, ο Περιφερειάρχης Κεντρικής Μακεδονίας Απόστολος Τζιτζικωστας, ο βουλευτές Κώστας Γκιουλέκας και Δημήτρης Κούβελας, μέλη της εβραϊκής κοινότητας, πανεπιστημιακοί, φοιτητές, κ.ά.

Στο πρώτο μέρος της εκδήλωσης πραγματοποιήθηκε μουσικό δρώμενο, βασισμένο σε ερευνητικό πρόγραμμα του Εβραϊκού Μουσείου Θεσσαλονίκης, με τραγούδια που γράφτηκαν την εποχή του Ολοκαυτώματος, που ερμήνευσε η υψίφωνος Μαριαντζελα Χατζησταματίου.

Η εκδήλωση έκλεισε με συναυλία της Κρατικής Ορχήστρας Θεσσαλονίκης και της Μικτής Χορωδίας Θεσσαλονίκης.